

AOFDersleri.com

**TEMEL
ZOOTEKNİ**

KISA ÖZET

1.ÜNİTE-DÜNYA VE TÜRKİYE HAYVANCILIĞINA GENEL BAKIŞ

DÜNYA'DA HAYVANCILIK

Tarihin derinliklerine inildiğinde, her canlının yaşama savaşı verdiği ortamlarda çok eski çağlardan beri insanın hayvanla yan yana ve karşı karşıya olduğu görülür. İnsanoğlu ilk zamanlar yabani hayvanları avlamış, etleri ile karnını doyurmuş, derilerinden giysiler yapmış, kemik ve boynuzlarından alet ve süs eşyaları yapmışlardır. Daha sonraki çağlarda bu hayvanları elinin altında ve çevresinde bulundurarak yararlanmayı düşünmüşlerdir.

Hayvancılığın Ekonomideki Yeri

Hayvan yetiştiriciliği, hemen hemen bütün dünya ülkelerinin ekonomilerinde önemli bir yere sahiptir. Toplumların sosyal ve ekonomik gelişmesinde hayvancılığın önemli katkıları vardır. Hayvanlar, tarihin her döneminde insanların en önemli varlığı ve serveti olmuştur. Hayvan yetiştiriciliği toplumların kültür ve eğitim seviyesinin yükselmesi ve sanayileşme ile birlikte günümüzde bir endüstri haline gelmiştir.

Dünya Hayvan Varlığı

Dünyada, FAO 2009 yılı istatistiklerine göre 24 milyar dolayında çiftlik hayvanı mevcuttur.

HAYVANCILIĞIN BESLENMEDE Kİ YERİ

İnsanın bedenlen, aklın, ruhen ve sosyal bakımdan iyi gelişmiş bir vücut yapısına sahip olabilmesi ve bunu sürdürebilmesi, kısaca sağlıklı ve üretken olarak yaşayabilmesi diğer faktörlerin yanında beslenme ile yakından ilgilidir. Yetişkin bir insanın dengeli olarak beslenebilmesi için aldığı besinler ile bir günde 2800-3000 kalori ve 75-80 g protein alması gerekir.

Bir insanın hayatını sürdürebilmesi için bu besin maddelerinin dengeli bir şekilde alınması gerekir. Besin maddeleri karbonhidratlar, proteinler, vitaminler ve minerallerden oluşurlar. Bütün besin maddeleri az veya çok bu bileşikler içerir. Ancak bazı besinler bu maddelerin bir ya da birkaçını daha çok içerebilir. İşte hayvansal orjinli besinler protein oranının fazlalığı ve biyolojik değerinin daha yüksek olması nedeniyle insan beslenmesine daha uygundur.

Dünya Ülkelerinde Hayvansal Besinler Bakımından Beslenme Düzeyleri

Günümüzde yedi milyara yaklaşan nüfusu ile dünyanın karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlardan birisi beslenmedir. Gelişmiş ülkelerde (bu ülkelerde hayvancılık da ileri düzeydedir) alınan günlük diyetin büyük bir bölümü hayvansal proteinlerden oluşur. Kişiler önemli miktarda et, süt ve yumurta tüketirler. Buna karşın geri kalmış ve az gelişmiş ülkelerde insanlar bitkisel besinlerle beslenmektedir. Hatta bunlardan yoksun ve açlık çeken azımsanmayacak kadar çok insan dünyada yaşam mücadelesi vermektedir.

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

İnsan beslenmesi açısından uygun olmayan yem kaynaklarının kaliteli insan gıdası na dönüştürmesinin yanında tarıma dayalı et, süt, yem, yünlü tekstil ve deri sanayilerine hammadde ve istihdam sağlaması bakımından hayvancılık tarımsal üretimin lokomotifidir. Türkiye'de özellikle 1960'lı yıllardan sonra tarım dışındaki sektörlerin daha hızlı büyümesi tarımın ülke ekonomisindeki payının azalmasına neden olmuştur. Türkiye gayri safi yurtiçi hasılanın 1960'lı yıllarda % 40'ı tarım sektöründen gelirken bu miktar 1978' de %25'e düşmüş, 2007'den sonra ise % 10'un altına gerilemiştir.

Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim

Türkiye sahip olduğu hayvan varlığı ile dünyada önde gelen ülkelerden birisidir. Türkiye'de Kanatlı hayvan dışındaki çiftlik hayvanlarının toplam sayıları yıllar itibariyle belirgin bir şekilde azalmıştır.

Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Varlığı

Türkiye'de yetiştirilen çiftlik hayvanlarına ait sayısal değerler verilmiştir. Görüleceği gibi Türkiye' de büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar arasında en çok sayıya koyunlar sahiptir. Bunu sığırlar ve keçiler izlemektedir. 2008 yılı verilerine göre hayvan varlığının % 59'unu koyun, % 27'sini sığır, % 14'ünü keçi ve %0.2'sini manda oluşturmaktadır.

Süt Üretimi

Türkiye'de yıllara göre toplam süt üretimi, toplam süt üretiminde hayvan türlerinin payları ve birim hayvan başına düşen süt verimleri verilmiştir. Görüleceği gibi yıllar itibariyle hayvan sayılarında

istatistikler için kaynak: hayvan varlığına ilişkin veriler FAO tarafından her yıl yayınlanmaktadır. Bu raporun amacı sadece bilgilendirme içindir.

TEMEL ZOOTEKNİ

süt veriminde bir azalma meydana gelmemiş aksine 1990 yılına göre 2008'de % 19.5'lik bir artış olmuştur.

Et Üretimi

Türkiye'de yıllara göre toplam et üretimi, toplam kırmızı et üretiminde hayvan türlerinin payları ve birim **karkas** başına düşen ortalamalardır.

Türkiye'de et üretimi ile ilgili bilgiler sadece mezbaha kesimlerine dayanmaktadır. Bunun yanında sayıları tespit edilemeyen köylere ya da kasabalarda hatta kurban amacı ile şehirlerde bile mezbaha dışında kesilmektedir. Bu da hayvan türleri üzerindeki tahminlerin sağlıklı olmamasını doğurmaktadır.

Yapağı, Tiftik, Kıl ve Deri Üretimi

Türkiye'de yıllar itibarıyla üretilen yapağı, tiftik, kıl ve deri değerle gösterilmiştir. Görüleceği gibi 1990 yılı üretimine göre 2008 yılı üretiminde; yapağı üretiminde % 17, tiftik üretiminde % 86, kıl üretiminde % 43 ve deri üretiminde ise % 35'lik bir azalma meydana gelmiştir

Kümes Hayvanları

Türkiye'de yıllar itibarıyla kanatlı hayvan sayıları gösterilmiştir. Görüleceği gibi yumurta tavuğu ve hindi sayılarında küçük dalgalanmalar olmasına karşın et tavuğu sayısında önemli artışlar olmuştur. Et tavuğunda yılda altı parti üretim yapıldığından bu sayının altı katı hayvan üretimde kullanılmaktadır. Bunun dışındaki kaz ve ördek sayılarında önemli azalma meydana gelmiştir

Hayvansal Ürünlerin Tüketimi

İnsanların beslenmesine de önemli bir yere sahip olan hayvansal ürünler hem büyüme ve gelişmede hem de zeka gelişiminde önemli bir yer tutar. Dünya genelinde enerji bakımından yetersiz beslenmenin yanında yeterli hayvansal protein tüketilmemesi dengesiz beslenmeye yol açmaktadır. Bununla birlikte dünyanın önemli bir bölümü açlıkla karşı karşıyadır.

İşletme Yapısı ve Yapısal Durumu

Türkiye'de 2001 genel tarım sayımı sonuçlarına göre yaklaşık 3.1 milyon tarım işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerin % 67'sinde hem bitkisel hem de hayvansal üretim yapılmakta, % 30'unda sadece bitkisel üretim yapılmakta ve % 2.36'sında sadece hayvansal üretim yapılmaktadır. Yalnız hayvansal üretim yapılan işletme sayısı 73 bin civarındadır.

Türkiye Ekonomisinde Hayvancılığın Yeri

Türkiye konumu ve değişik ekolojik yöreleri hayvan yetiştiriciliğine elverişli olup ülkenin kaynakları harekete geçirilmemiş büyük potansiyellere sahiptir. Hayvan sayısı bakımından önemli bir yapıya sahip olmasına karşın verimleri genellikle düşük olan yerli hayvanların çoğunlukta olması bir dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında bulaşıcı ve salgın hastalıkların tehdidi, çayır ve mera alanlarının tarıma açılmış olması, yem bitkileri üretiminin yetersizliği ve yem açığının bulunması bu sektörde öncelikle çözümlenmesi gereken sorunların bazılarıdır.

AOFDersleri.com